

Rapport

Risico- en Crisisbarometer

Basismeting oktober 2014

Voor: NCTV
Door: Ipsos
Datum: 29 oktober 2014
Project: 14070175



Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Veiligheid en Justitie





Inhoudsopgave

▪ Samenvatting	2
▪ Inleiding	4
▪ Resultaten: de zorgen van Nederland	6
▪ Resultaten: het gevoel van veiligheid	9
▪ Resultaten: vertrouwen in de overheid	14
▪ Resultaten: informatiebehoefte bij ramp	18
▪ Verschillen in achtergrondkenmerken	25
▪ Bijlagen	27

In opdracht van NCTV.

Ipsos Nederland
Koningin Wilhelminaplein 2-4
1062 HK Amsterdam

020-6070707

www.ipsos-nederland.nl

© Ipsos BV.



Samenvatting



De zorgen van Nederland

We zien in de huidige meting voor het eerst dat Nederlanders zich specifiek zorgen maken over het conflict met de IS en het conflict in Oekraïne/Rusland. Ten opzichte van een paar maanden geleden zijn daarnaast de zorgen over en angst voor een terroristische aanslag toegenomen. Ook is de angst voor een internationale crisis en een ziektegolf onder mensen toegenomen. De zorgen over andere zaken zoals de economische crisis, de werkloosheid en gezondheidszorg zijn gedaald ten opzichte van een paar maanden geleden.

Het gevoel van veiligheid

Nederlanders maken zich iets meer zorgen over de eigen veiligheid en die van het gezin als gevolg van een ramp, maar schatten de kans om zelf betrokken te raken bij een ramp hetzelfde in als een paar maanden geleden. Wel voelt men zich minder veilig op drukke evenementen, in het vliegtuig, het openbaar vervoer of openbare gebouwen en op een treinstation en een vliegveld. Dit onveiligere gevoel zorgt er echter niet voor dat men deze plaatsen vaker mijdt dan een paar maanden geleden.

Vertrouwen in de overheid

Net zoals een paar maanden geleden heeft iets minder dan de helft van de Nederlanders (45%) vertrouwen in de overheid. Het aantal mensen dat denkt dat de overheid (in enige mate) is voorbereid op een ramp, is gedaald naar 63%. De helft van de Nederlanders (49%) heeft vertrouwen in de informatievoorziening van de overheid bij een ramp en een kwart denkt dat de inwoners van Nederland voorbereid zijn op een ramp.

Informatiebehoefte bij een ramp

Het aantal Nederlanders dat onlangs iets heeft meegekregen over wat te doen bij een ramp is ten opzichte van een paar maanden geleden gedaald van 24% naar 18%. Wanneer men iets gezien heeft, is dit vaker via de televisie geweest dan via andere media. Als er een ramp zou plaatsvinden, gaan ruim negen op de tien Nederlanders zelf op zoek naar informatie. Ze doen dit vooral op het internet en via de TV. Men verwacht daarnaast vaker de algemene media, (websites van) kranten, nu.nl en websites van een omroep te gebruiken voor hun informatievoorziening.



Inleiding



Doelstelling

- Met deze basismeting achterhalen we wat in het algemeen de risico-, crisis- en angstbeleving van Nederlanders is
- Doel is om tijdig inzicht te verkrijgen in de beleving van burgers tijdens (dreigende) crises (o.a. de zorgen en angsten die leven onder de bevolking en het vertrouwen dat Nederlanders hebben in het optreden van de overheid bij crises). Dit inzicht wordt als input gebruikt voor de beleidsvoering en de woordvoering over risico's en crises en de te ontwikkelen communicatiestrategieën daaromtrent.

Methode

- Doelgroep: Nederlanders van 15 jaar en ouder
- Aanpak: twee basismetingen per jaar (juni en november) waarin via online interviews naar de beleving van burgers in "gewone tijden" wordt gevraagd. Ten tijde van een ramp of crisis kan onmiddellijk een ad hoc spoedmeting worden opgezet die inzicht biedt in de beleving van Nederlanders op dat moment.
- De resultaten van de basismetingen dienen als vergelijkingsmateriaal voor de spoedmetingen
- Vanaf juni 2013 vindt de datacollectie van de basismetingen via online interviews plaats. Voorheen is de datacollectie via telefonische interviews uitgevoerd. Het is mogelijk dat deze wisseling van methode kan leiden tot andere uitkomsten. Bij online onderzoek zijn mensen bijvoorbeeld vrijer / minder sociaal wenselijk in hun antwoorden dan bij telefonisch onderzoek. Dit zie je met name terug bij vragen die gaan over vertrouwen.

Vragenlijst

De volgende onderwerpen zijn aan de orde gekomen:

- Onderwerpen van zorg
- Kennis, houding en gedrag genoemde zorgen
- (Vertrouwen in) informatievoorziening ten tijde van crises



De zorgen van Nederland





We zien voor het eerst zorgen over het conflict met IS en in Oekraïne/Rusland, de zorgen over een terroristische aanslag zijn toegenomen

Wanneer u denkt aan zaken en gebeurtenissen die op dit moment spelen in Nederland of kunnen gaan spelen in Nederland, waarover maakt u zich dan in meer of mindere mate persoonlijk zorgen? (spontane antwoorden)



Totaal spontaan genoemd:

	Okt '14	Juni '14	Nov '13	Juni '13
conflict IS, Irak, Syrië	↑ 35%	-	-	-
economische-, financiële-, eurocrisis	↓ 20%	26%	24%	34%
gezondheidszorg	↓ 17%	23%	14%	20%
terroristische aanslag	↑ 16%	3%	2%	3%
werkloosheid/werkgelegenheid	↓ 15%	21%	27%	28%
Integratie*	13%	12%	6%	8%
bezuinigingen	11%	11%	15%	14%
ouderenzorg	↓ 8%	12%	6%	5%
Conflict Oekraïne, Rusland	↑ 6%	-	-	-
Intolerantie*	↓ 5%	11%	9%	5%
regering/politiek	↓ 6%	9%	12%	9%
nergens om/geen zorgen/weet niet	↓ 22%	29%	29%	28%

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=804)
Overige issues door minder dan 5% genoemd

* Integratie en intolerantie zijn categorieën die een verzameling zijn van verschillende termen die grosso modo dezelfde soort problematiek aanduiden



= significant hoger of lager dan vorige periode (juni 2014)

De angst voor een internationale crisis, een terroristische aanslag en een ziektegolf onder mensen is toegenomen

Nu volgt een aantal gebeurtenissen, die als een ramp kunnen worden beschouwd. Kunt u bij iedere gebeurtenis aangeven in welke mate u hier bang voor bent dat de gebeurtenis in Nederland plaatsvindt?

Bottom-3 (heel bang; bang; beetje bang)

		Okt '14	Juni '14	Nov '13	Juni '13	Nov '12	Juni '12
Internationale crisis	↑	68%	51%	43%	45%	50%	49%
Terroristische aanslag	↑	65%	48%	43%	49%	38%	44%
Economische crisis		59%	62%	64%	75%	76%	78%
★ Cyber aanvallen		47%	49%	52%	58%	-	-
Ziektegolf onder mensen	↑	45%	36%	40%	42%	42%	41%
Ordeverstoring in grote menigte		39%	35%	41%	47%	47%	45%
Verkeersramp		34%	35%	37%	36%	39%	40%
Ramp met gevaarlijke stoffen	↓	33%	39%	40%	41%	47%	43%
Extreme weersomstandigheden	↓	29%	39%	37%	33%	34%	33%
Uitval stroom, gas, water of telefoon		26%	29%	32%	34%	31%	31%
Kernongeval	↓	25%	29%	30%	34%	31%	27%
Grote brand	↓	23%	30%	30%	31%	36%	37%
Overstroming	↓	21%	29%	32%	30%	30%	26%

□ Sinds maart 2013 is het DTN verhoogd van beperkt naar substantieel

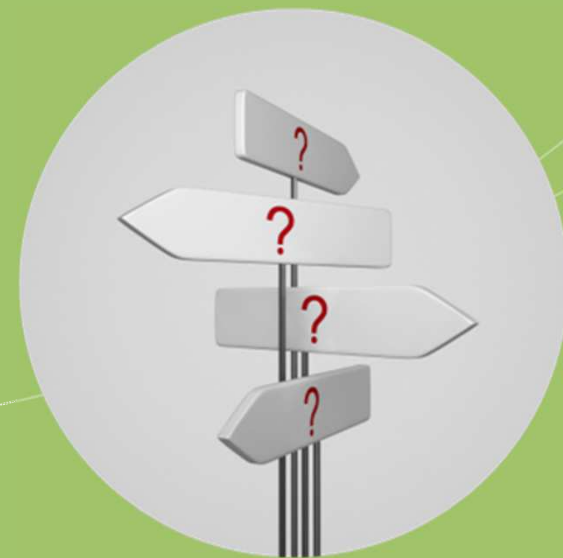
★ = nieuw sinds juni 2013

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=804)

↑↓ = significant hoger of lager dan vorige DTN (juni 2012)

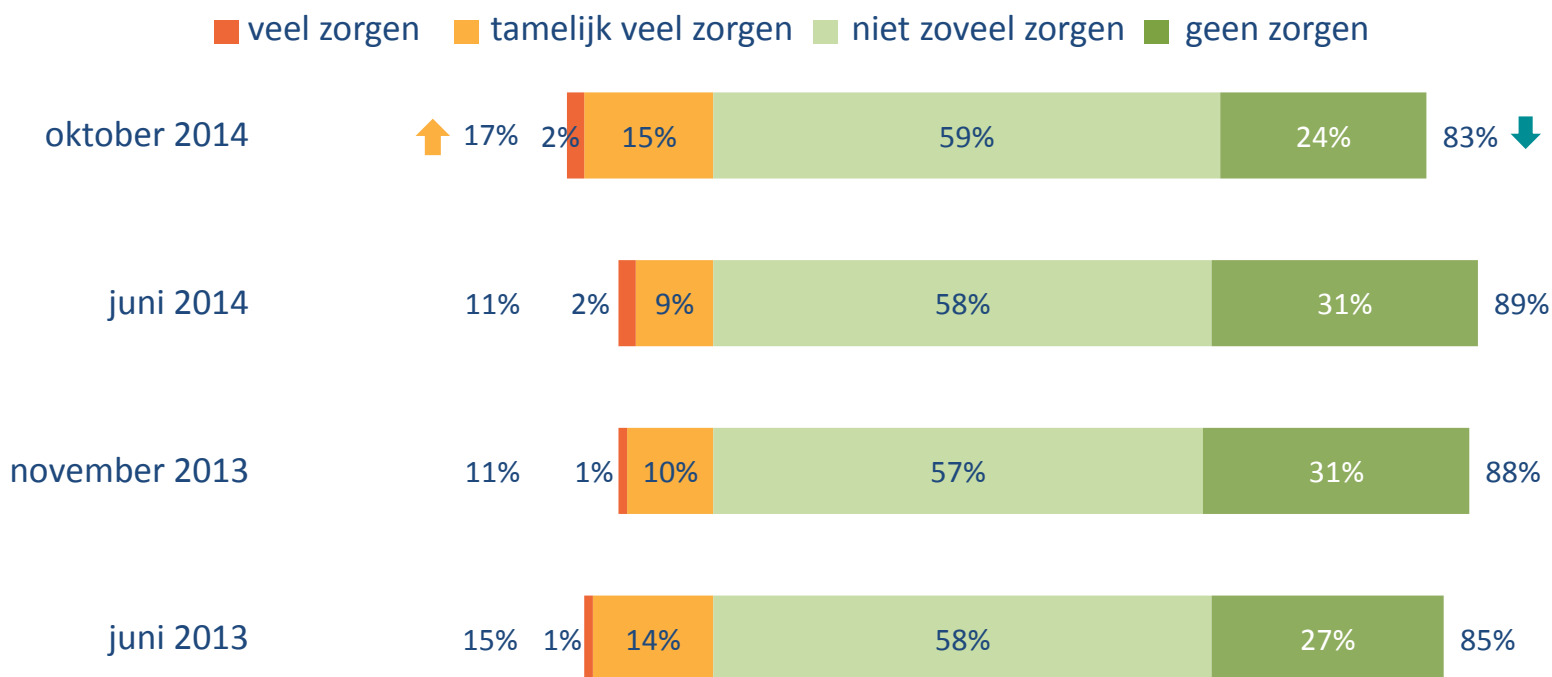


Het gevoel van veiligheid



Ten opzichte van juni 2014 maken meer Nederlanders zich zorgen over de eigen veiligheid en die van het gezin

In welke mate maakt u zich momenteel zorgen over de veiligheid van u en uw gezin als gevolg van mogelijke gebeurtenissen of rampen in Nederland?



Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=790), gepercenteerd op basis zonder "weet niet" antwoorden

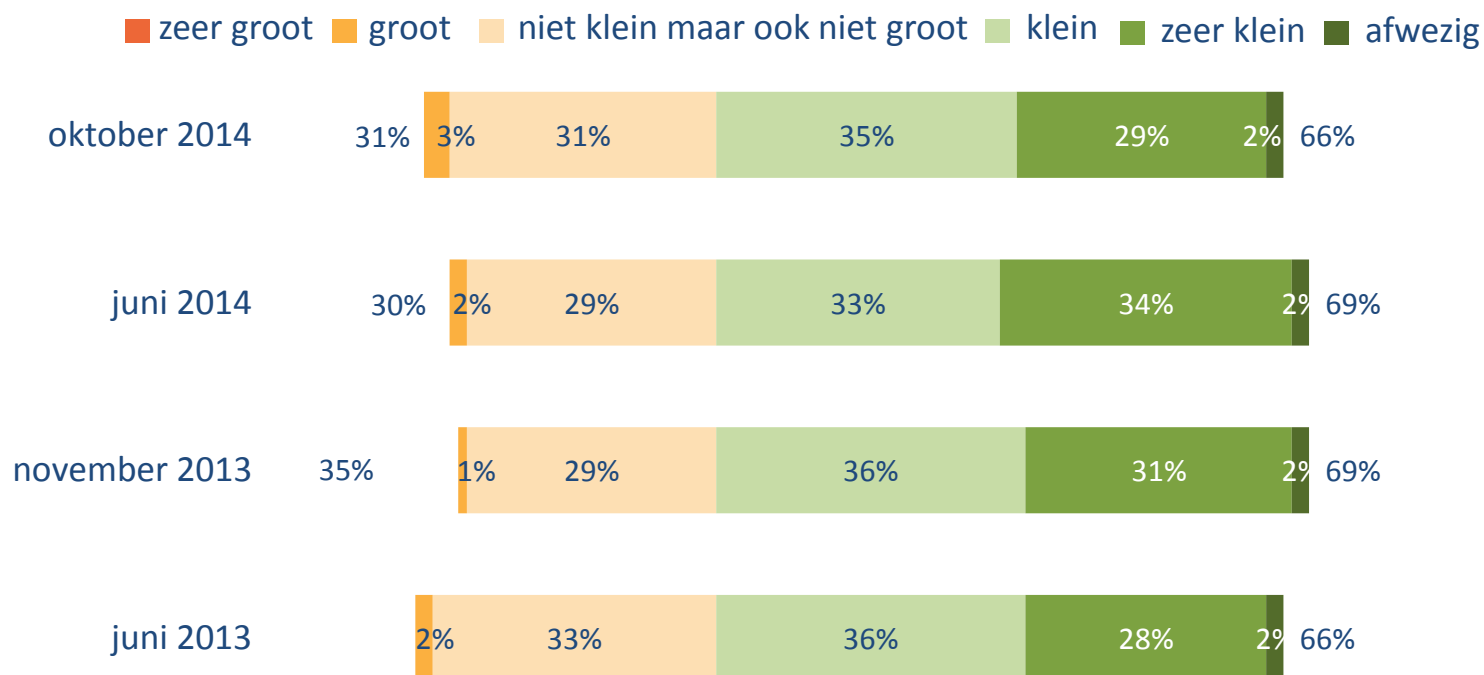


= significant hoger of lager dan vorige periode (juni 2014)



De kans om zelf betrokken te raken bij een ramp schat men hetzelfde in als een paar maanden geleden

In hoeverre denkt u dat u zelf of uw gezin de kans loopt om betrokken te raken bij een ramp?

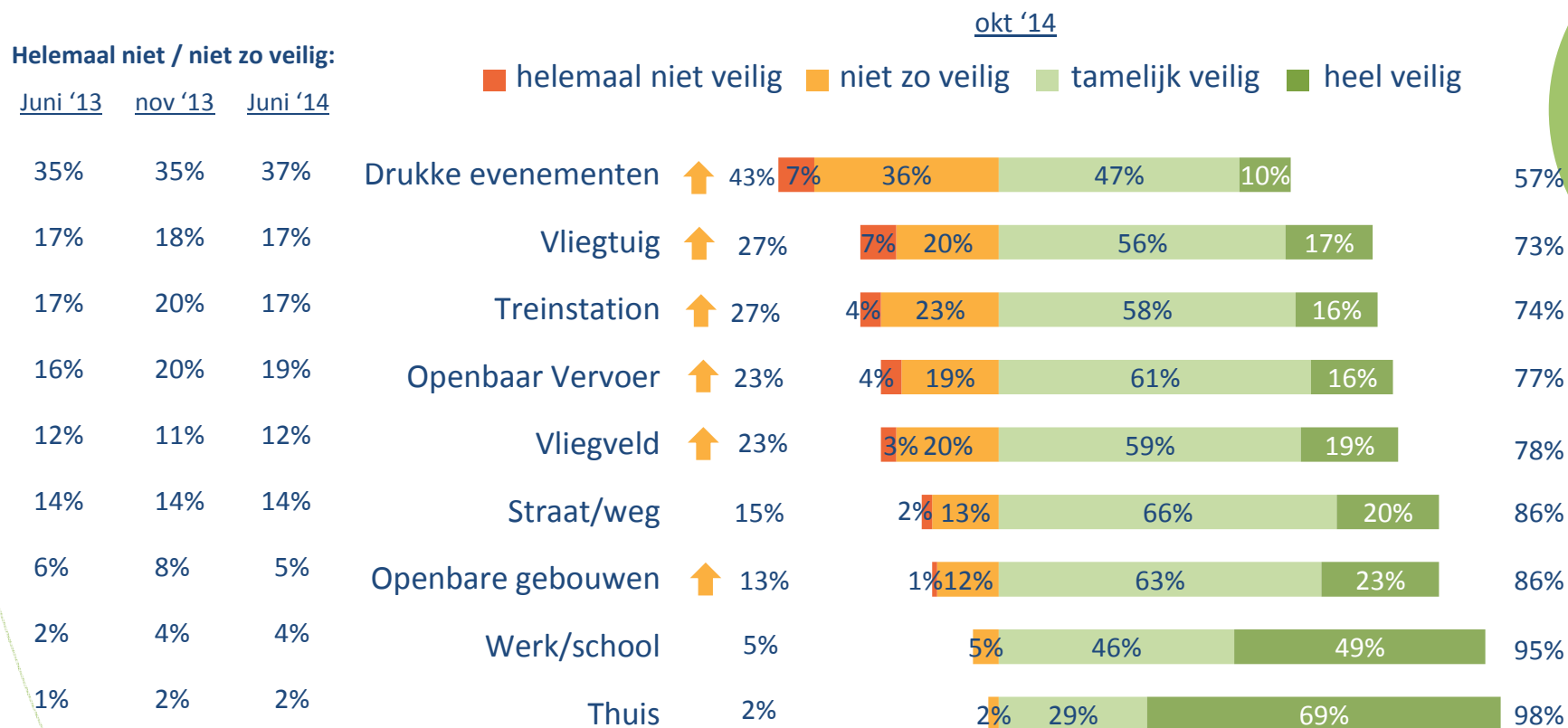


Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=786), gepercenteerd op basis zonder "weet niet" antwoorden



T.o.v. juni 2014 voelen meer Nederlanders zich onveilig op drukke evenementen, in het vliegveld, het openbaar vervoer of openbare gebouwen en op een treinstation en een vliegveld

Kunt u per locatie aangeven hoe veilig u zich er voelt?



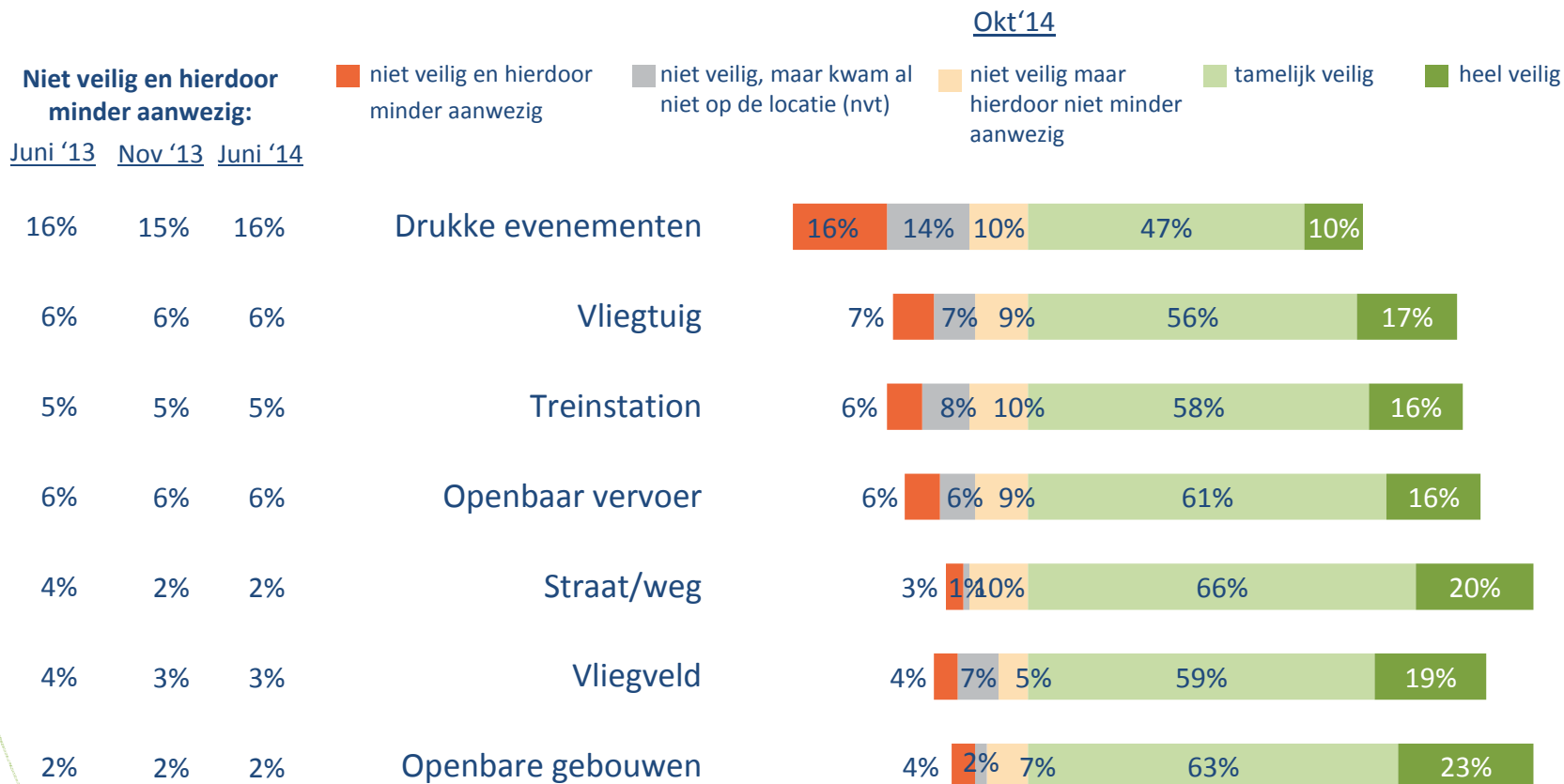
Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=783), gepercenteerd op basis zonder "weet niet" antwoorden



= significant hoger of lager dan vorige periode

Ongeveer een op de zes Nederlanders mijdt drukke evenementen vanwege een gevoel van onveiligheid

U gaf aan zich op/in <locatie> niet (zo) veilig te voelen. Heeft dit gevoel ervoor gezorgd dat u minder op/in <locatie> aanwezig bent?



Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=783), gepercenteerd op basis zonder "weet niet" antwoorden. De data aan de linkerkant van de grafiek is gebaseerd op Nederlanders die zich helemaal niet of niet zo veilig voelen op de betreffende locatie, gepercenteerd op alle respondenten.



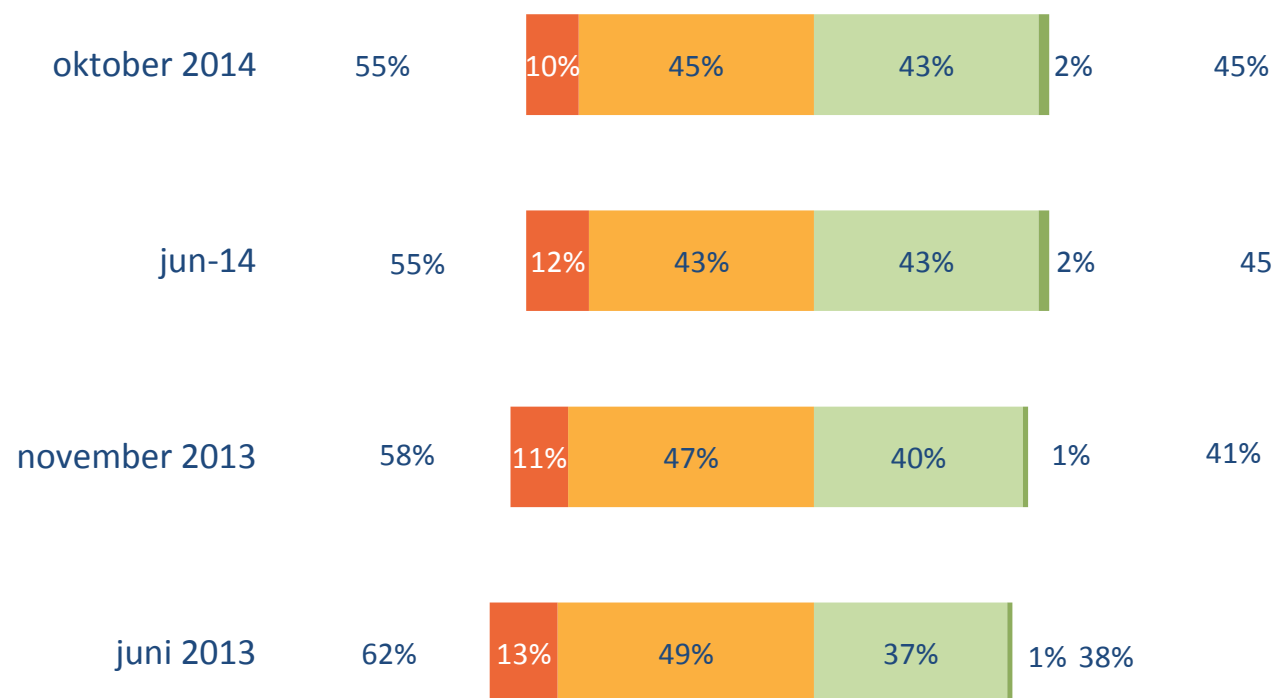
Vertrouwen in de overheid



45% van de Nederlanders heeft vertrouwen in de overheid

Hoeveel vertrouwen heeft u in het algemeen in de overheid, dus los gezien van rampenbestrijding?

■ helemaal geen vertrouwen
 ■ niet zo veel vertrouwen
 ■ tamelijk veel vertrouwen
 ■ heel veel vertrouwen



Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=775), gepercenteerd op basis zonder "weet niet" antwoorden

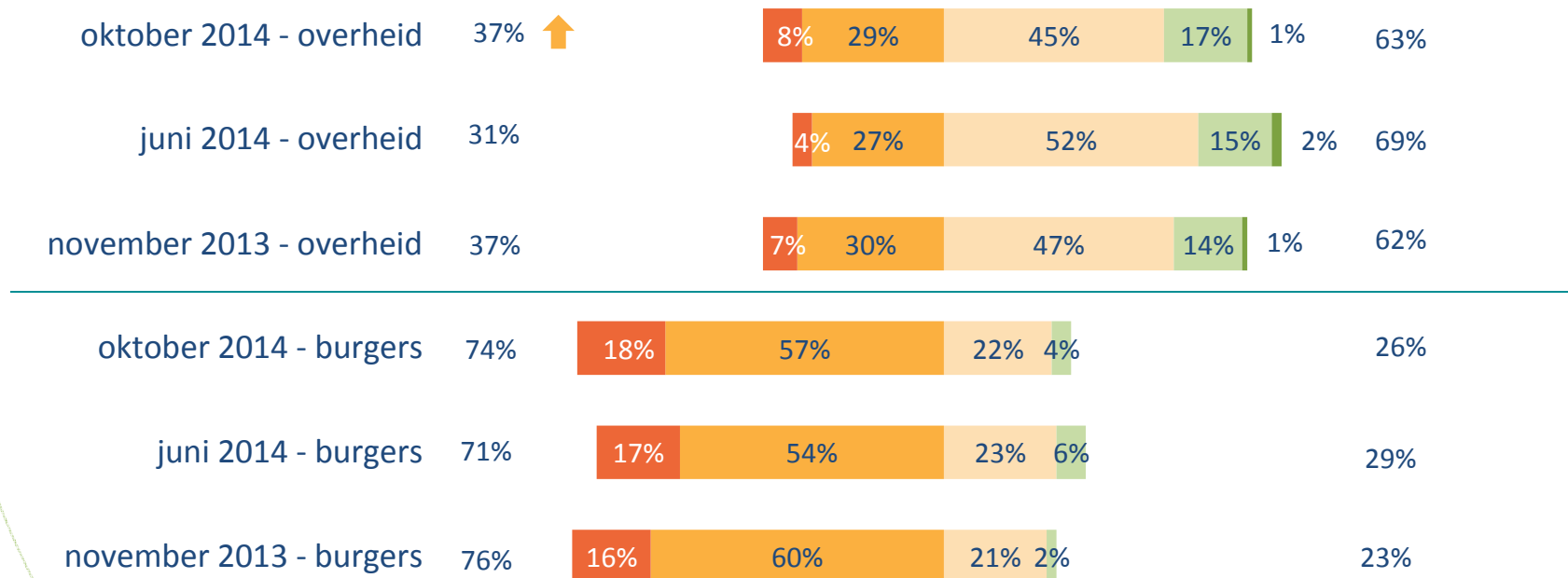


= significant hoger of lager dan vorige periode (juni 2013)

Ten opzichte van juni 2014 denken Nederlanders nu iets vaker dat de overheid niet goed is voorbereid op een ramp

*In hoeverre denkt u dat Nederland / de overheid / burgers * in het algemeen voorbereid is op een grote ramp?*

■ helemaal niet voorbereid
 ■ niet echt voorbereid
 ■ redelijk voorbereid
 ■ goed voorbereid
 ■ heel goed voorbereid



*In november 2013 is deze vraag opgesplitst in twee vragen over 'de overheid' en 'de burgers'. In andere metingen werd er alleen naar Nederland gevraagd.

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=772), gepercenteerd op basis zonder "weet niet" antwoorden



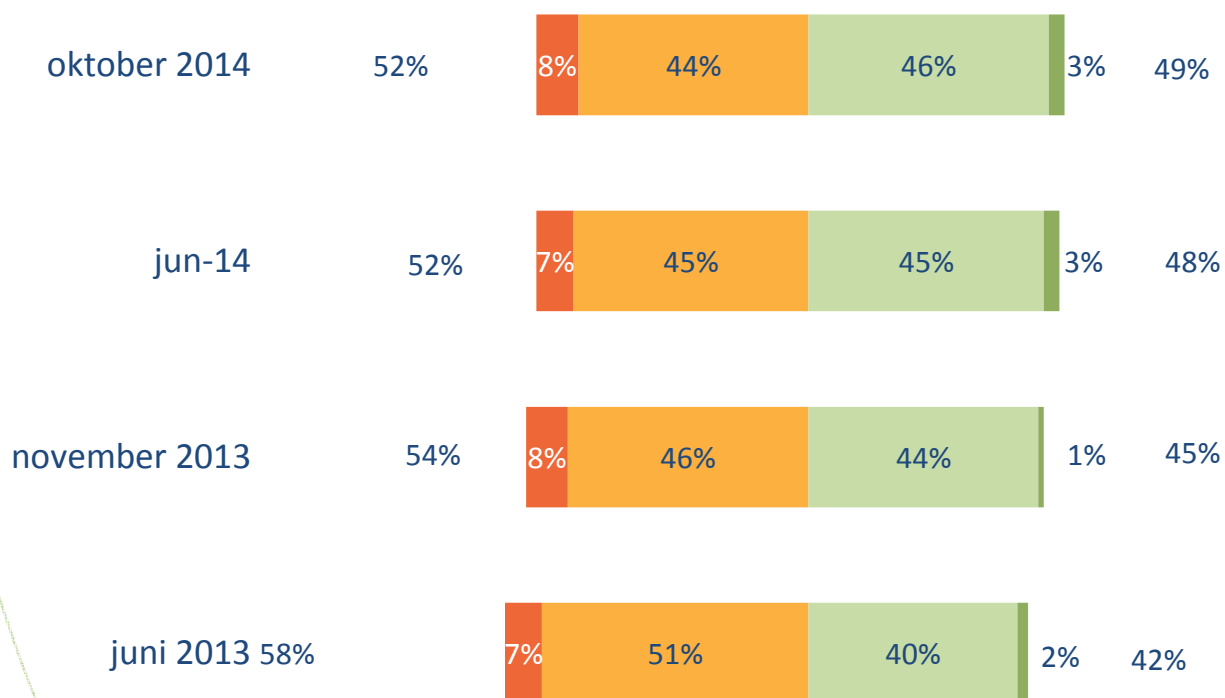
= significant hoger of lager dan vorige meting



Bijna helft Nederlanders heeft vertrouwen in de informatievoorziening door de overheid bij een grote ramp

Hoeveel vertrouwen heeft u in het algemeen in de informatievoorziening door de overheid bij een grote ramp?

helemaal geen vertrouwen niet zo veel vertrouwen tamelijk veel vertrouwen heel veel vertrouwen



Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=774), gepercenteerd op basis zonder "weet niet" antwoorden

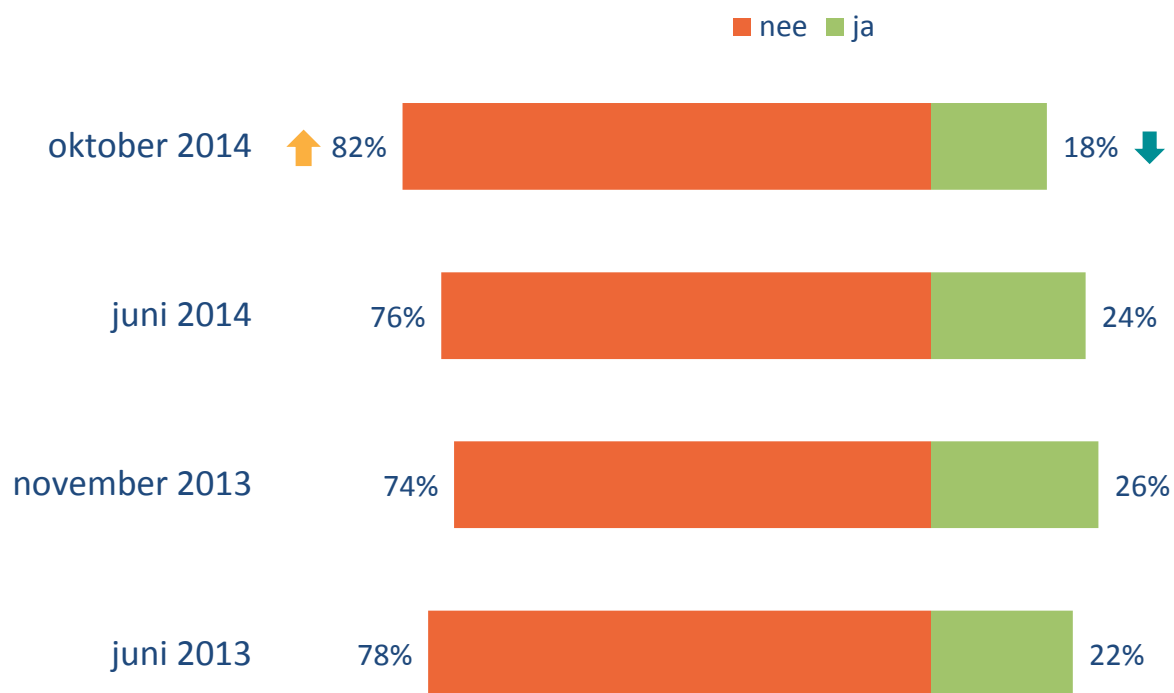


Informatiebehoefte bij een ramp



Het aantal Nederlanders dat onlangs iets heeft meegekregen over wat te doen bij een ramp is gedaald ten opzichte van juni 2014

Heeft u onlangs iets gezien, gehoord of gelezen over wat te doen bij een mogelijk grote ramp?*

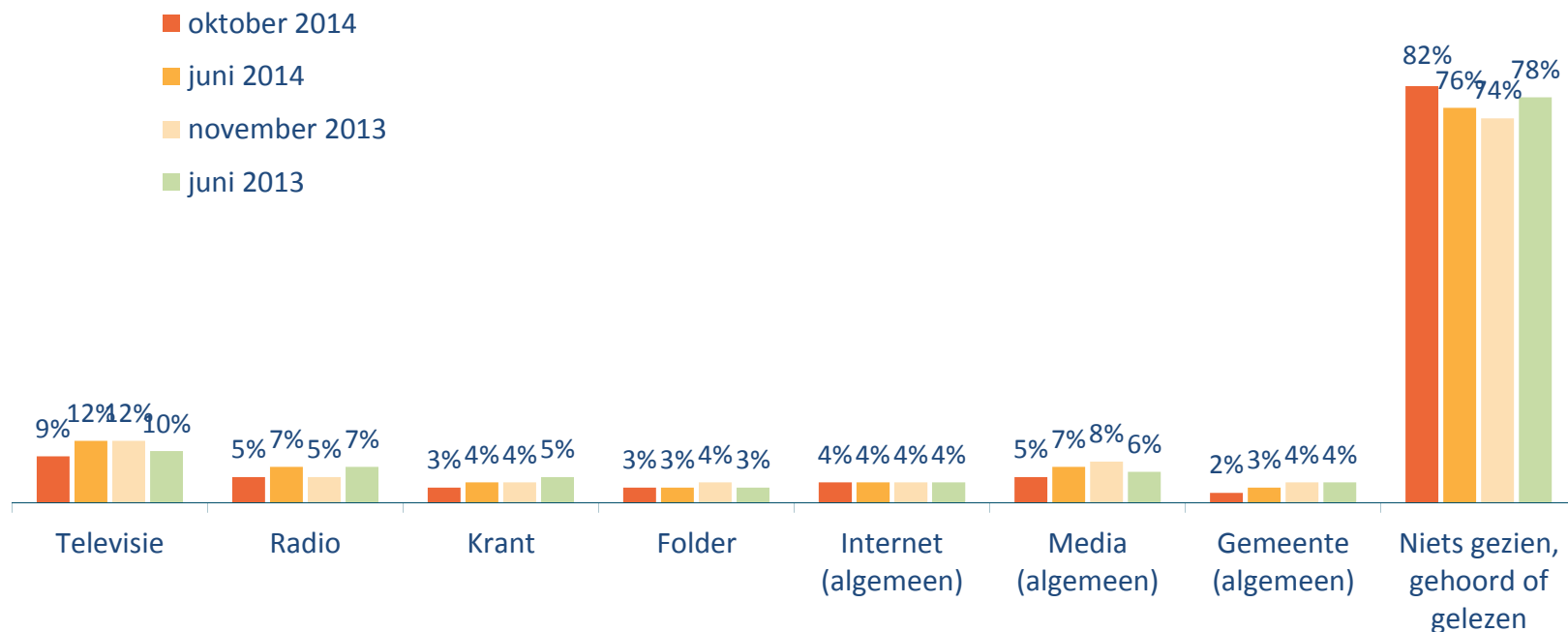


*In 2013 heeft de NL-Alert campagne gelopen

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=700), gepercenteerd op basis zonder "weet niet" antwoorden

Wanneer men iets heeft gezien/gehoord, is dit voornamelijk via de TV geweest

Op welke wijze heeft u over wat te doen bij rampen iets gezien, gehoord of gelezen?

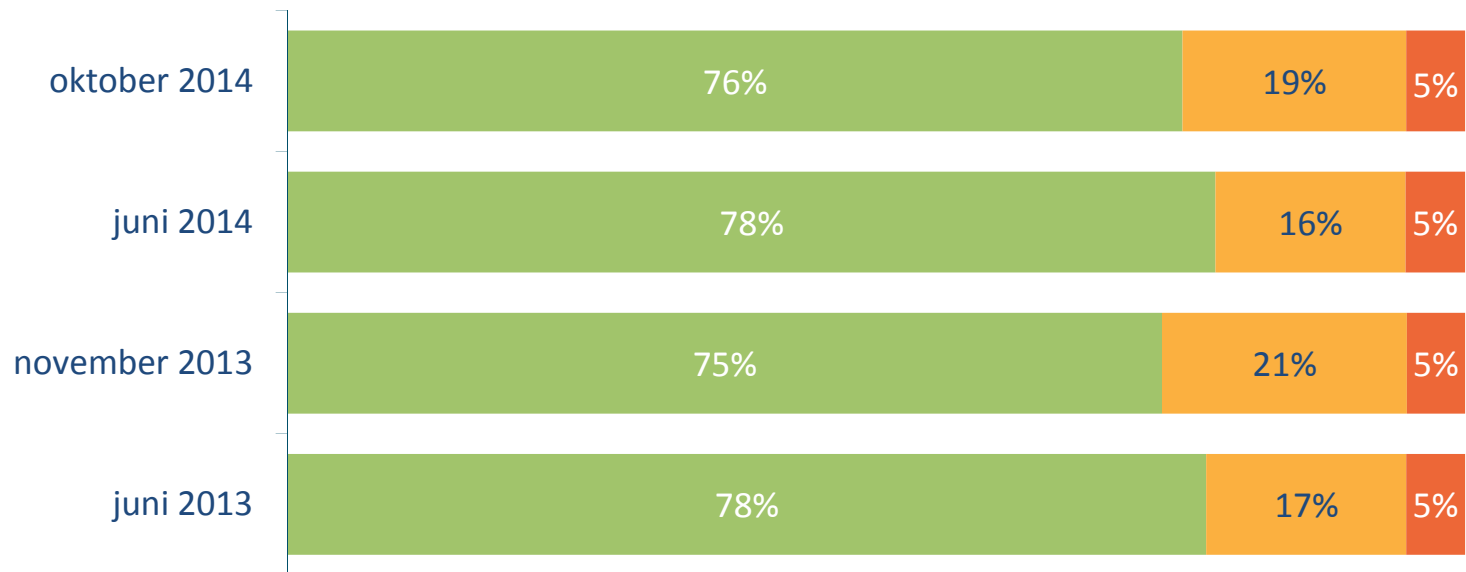


Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=700), gepercenteerd op basis zonder "weet niet" antwoorden

Net als een paar maanden geleden gaan ruim negen op de tien Nederlanders bij een ramp zelf op zoek naar informatie...

Stel er vindt een grote ramp plaats in Nederland die mogelijk voor u ook gevolgen heeft. In hoeverre gaat u dan zelf op zoek naar informatie over deze ramp?

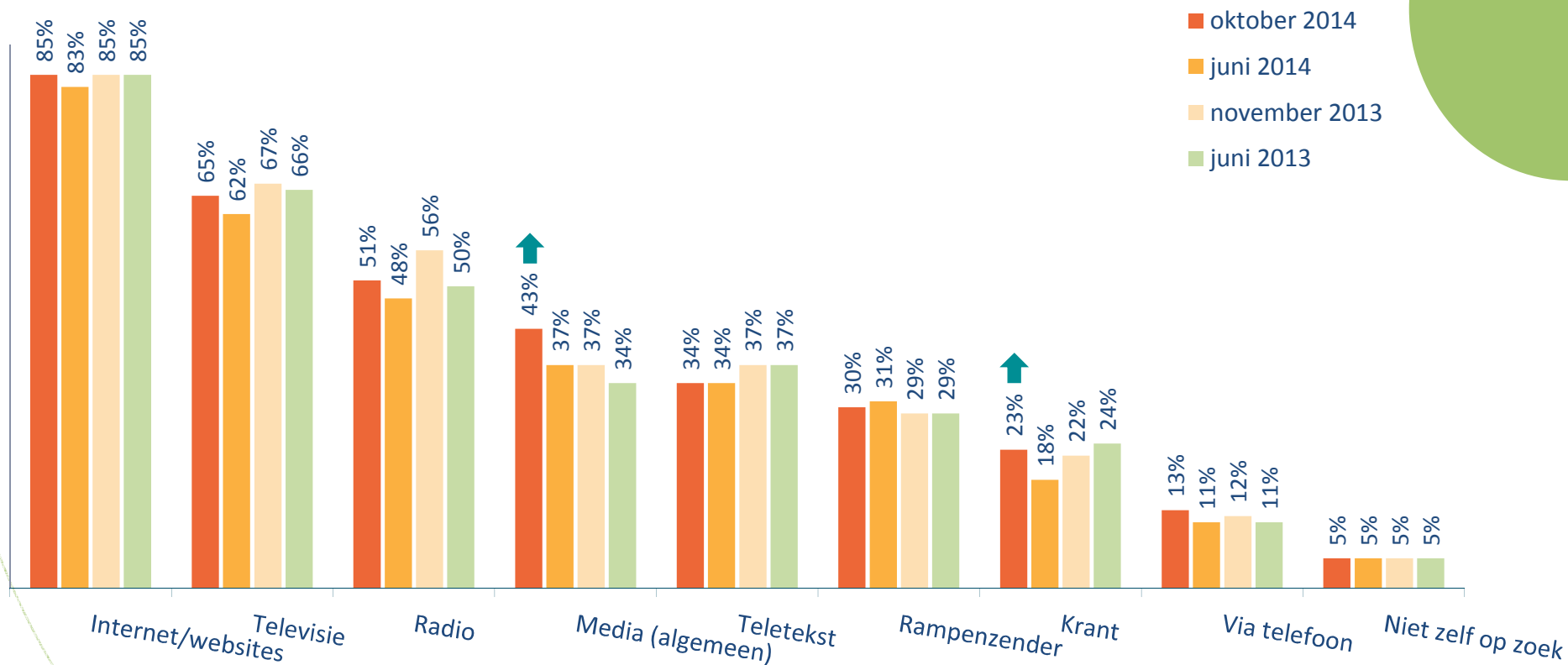
- ik ga dan zeker zelf op zoek naar informatie
- ik ga dan misschien zelf op zoek naar informatie
- ik ga dan niet zelf op zoek naar informatie, maar wacht af op de informatie die mij wordt aangeboden



Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=774), gepercenteerd op basis zonder "weet niet" antwoorden

...en doen dit vooral op het internet. Men verwacht daarnaast de media en kranten vaker te gebruiken dan in juni 2014

Als u zelf op zoek gaat naar informatie over deze ramp, op welke manier, of via welk kanaal zoekt u dan naar informatie?



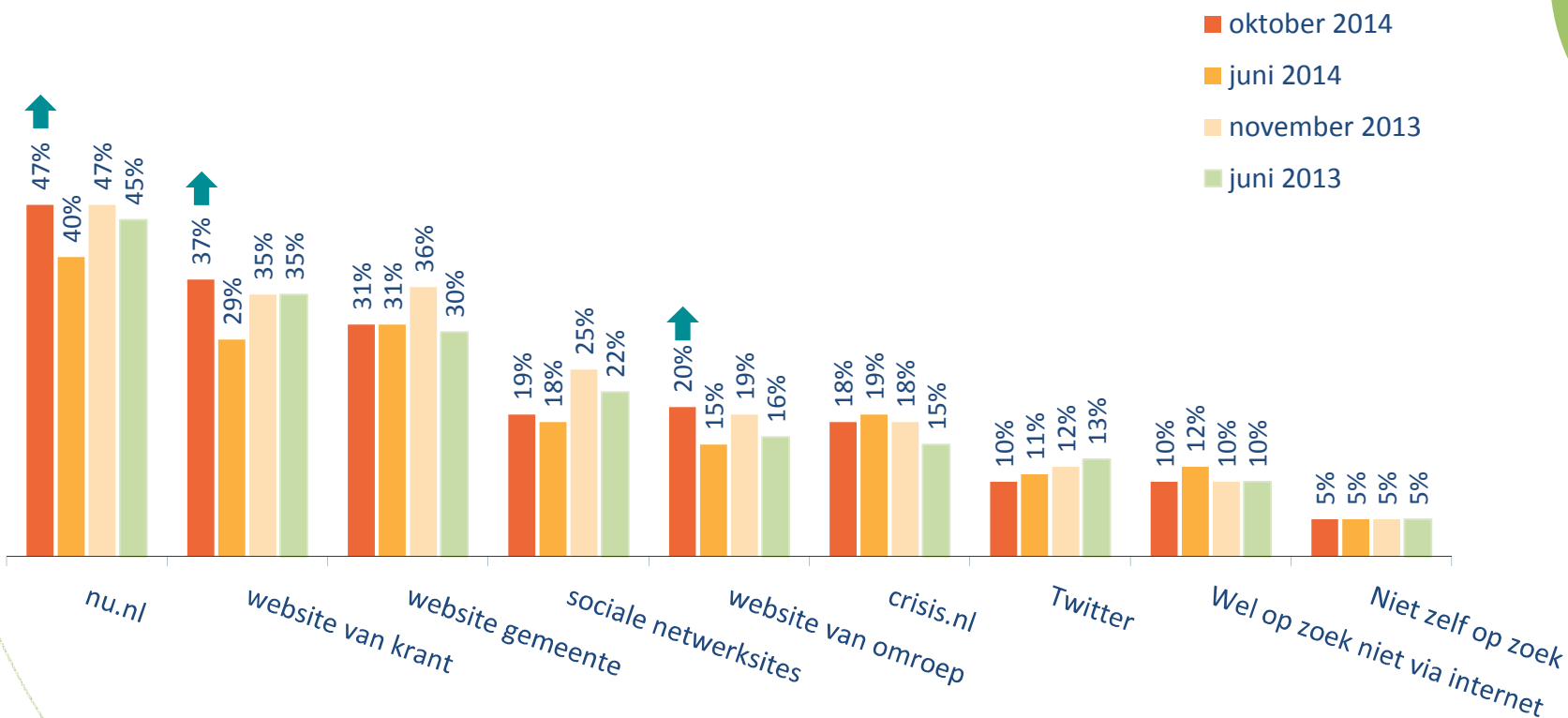
Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=774), gepercenteerd op basis zonder "weet niet" antwoorden



= significant hoger of lager dan vorige periode

Men verwacht nu vaker de website nu.nl en de websites van een krant of omroep te raadplegen voor informatie over een ramp dan in juni 2014

Welke websites zou u dan bezoeken als u op zoek gaat naar informatie over deze ramp?



Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=774), gepercenteerd op basis zonder "weet niet" antwoorden

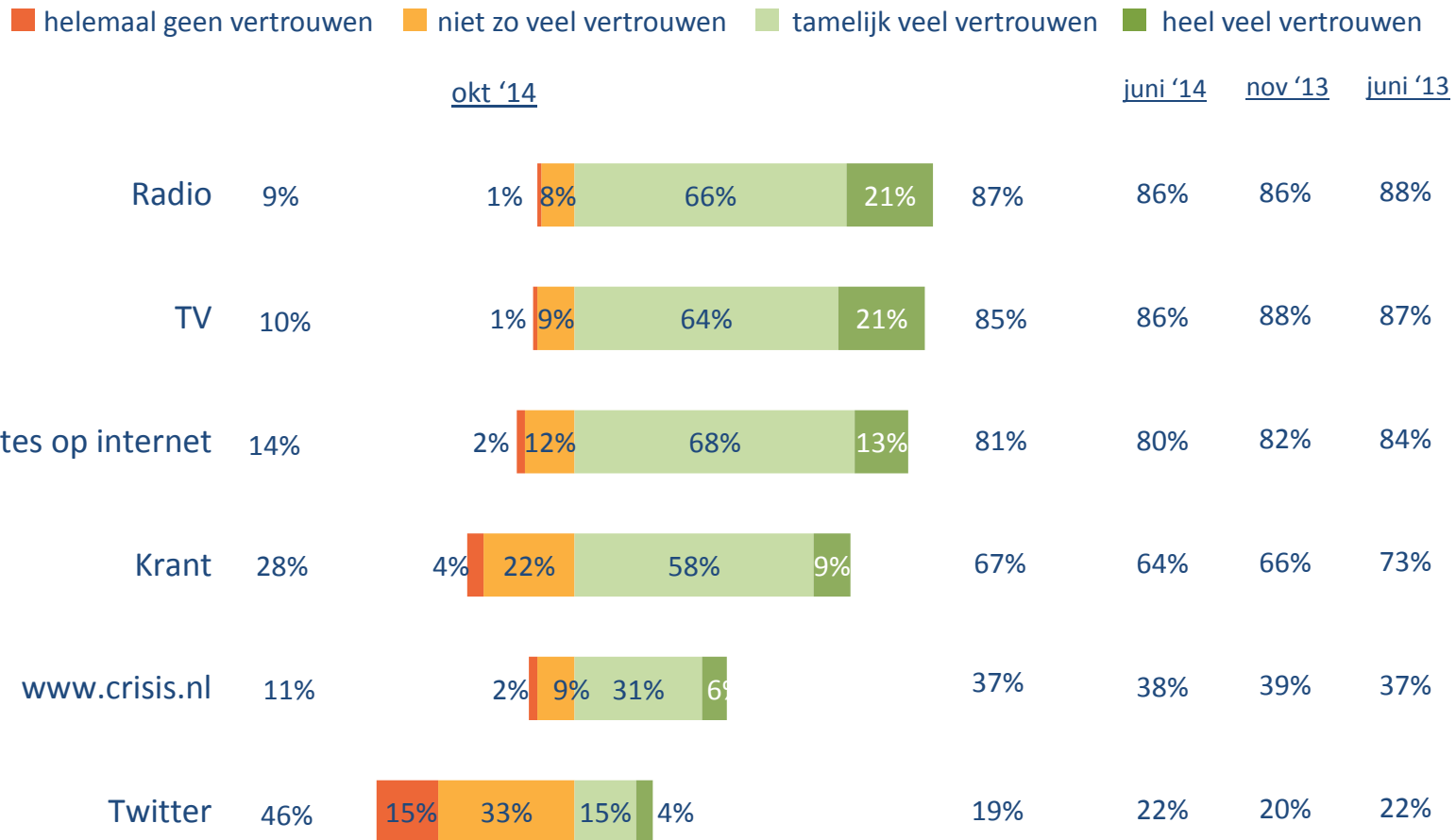


= significant hoger of lager dan vorige periode (juni 2014)



Nederland heeft het meeste vertrouwen in radio, TV en nieuwssites als informatiebron bij een ramp

Hoeveel vertrouwen heeft u in de volgende informatiebronnen tijdens een (mogelijke grote) ramp?



Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=804), antwoorden weet niet, ken ik niet worden niet getoond in deze grafiek



Verschillen in achtergrondkenmerken



Verschillen tussen man/vrouw, leeftijd en opleiding



- Vrouwen maken zich in het algemeen meer zorgen en zijn vaker bang voor rampen en crises dan mannen. Specifiek zien we bijvoorbeeld dat vrouwen meer zorgen hebben over de bezuinigingen en vaker bang zijn voor een terroristische aanslag dan mannen.
- De grotere zorgen van vrouwen uiten zich in het vaker onveilig voelen op drukke evenementen en in een vliegtuig.
- Mannen denken minder vaak dan vrouwen dat hun gezin wordt getroffen door een ramp.
- Wat betreft informatievoorziening bij rampen gebruiken mannen vaker Twitter dan vrouwen. Ze hebben ook meer vertrouwen in dit medium dan vrouwen.



- Laag opgeleiden en ouderen zijn vaker bang voor crises of rampen dan hoger opgeleiden en jongeren. Een voorbeeld is dat 35 plussers en laag opgeleiden zich meer zorgen maken over de gezondheidszorg, ouderenzorg en de veiligheid van hun gezin dan hun jongere en hoog opgeleide landgenoten.
- Hoger opgeleiden gaan vaker zelf op zoek naar informatie bij een ramp dan lager opgeleiden.



Bijlagen



Bijna negen op de tien Nederlanders zijn in meer of mindere mate bang voor minstens één voorgelegde gebeurtenis

Nu volgen een aantal gebeurtenissen, die als een ramp kunnen worden beschouwd. Kunt u bij iedere gebeurtenis aangeven in welke mate u hier bang voor bent dat de gebeurtenis in Nederland plaatsvindt?

Bottom-3 (heel bang; bang; beetje bang)

Aantal gebeurtenissen waarvoor men (een beetje / heel) bang is:

	Totaal okt'14	Man	Vrouw	15-34 jarigen	35-54 jarigen	55 plussers	Opleiding: hoog	Opleiding: midden	Opleiding: laag
0 van de 13 keer bang	12%	15%	<u>10%</u>	18%	<u>11%</u>	<u>8%</u>	17%	<u>10%</u>	<u>10%</u>
1-4 van de 13 keer bang	37%	43%	<u>30%</u>	38%	43%	<u>30%</u>	41%	38%	<u>28%</u>
5-7 van de 13 keer bang	24%	<u>21%</u>	27%	24%	22%	26%	25%	24%	23%
8 of meer van de 13 keer bang	27%	<u>21%</u>	33%	<u>20%</u>	<u>23%</u>	36%	<u>16%</u>	27%	39%

Vet wijkt binnen het achtergrondkenmerk significant af van onderstreept

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=804)



Responsverantwoording Online

- Start veldwerk: 30 september 2014
- Aantal verstuurd reminders: 3.111
- Einde veldwerk: 2 oktober 2014
- Gemiddelde invulduur vragenlijst: 10 minuten

	#	%
Totaal aantal verstuurd uitnodigingen	3.668	
Vragenlijst niet geopend	2.510	
Vragenlijst voortijdig afgesloten	354	
Totaal aantal geslaagde interviews	804	
Respons*		32%

*) Respons=totaal aantal geslaagde interviews + voortijdig afgesloten interviews/totaal aantal verstuurd uitnodigingen